

EL SEXENNI REVOLUCIONARI (1868-1874): CONSTRUÏNT UN ESTAT LLIBERAL DEMOCRÀTIC?

Fases del Sexenni Revolucionari (Setembre 1868-Desembre 1874)

A pesar de desenrotllar-se en un període molt breu, el Sexenni Revolucionari es pot dividir en tres fases:

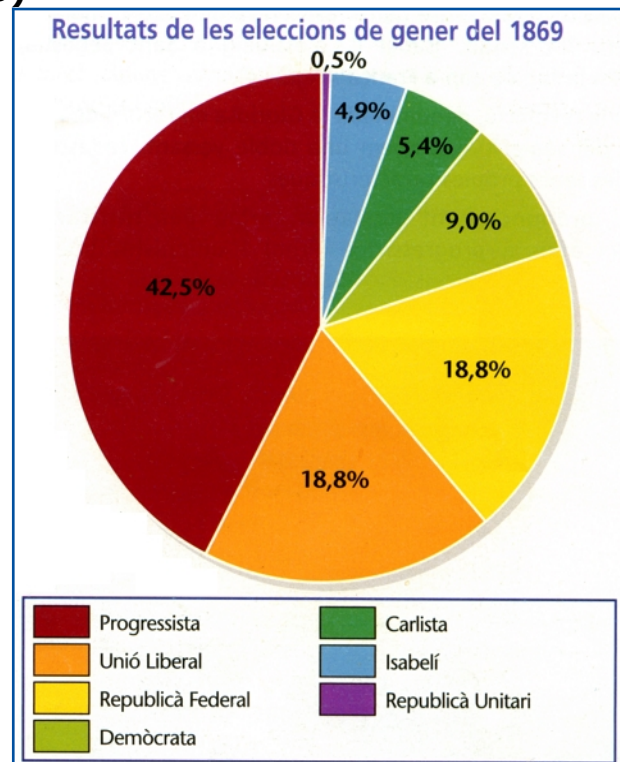
- De la Revolució Gloriosa a la Monarquia Constitucional (Setembre 1868 - Desembre 1870)
- Regnat d'Amadeu de Savoia (Gener 1871 - Febrer 1873)
- Primera República (Febrer 1873 - Desembre 1874):
 - a) La República Democràtica (Febrer 1873 - Gener 1874)
 - b) La República Autoritària (Gener 1874 - Desembre 1874)



De la «Revolució Gloriosa» a la Monarquia Constitucional (Setembre 1868 - Desembre 1870)

Amb l'aparició de les primeres Juntes a diverses ciutats va a desenrotllar-se un ràpid procés revolucionari, amb plantejaments netament diferenciats, la seqüència del qual seria: **(Text pàg 100)**

- **Pronunciament de Topete a Cadis (17 setembre de 1868).** Adhesió de Serrano i Prim i altres (19 setembre de 1868).
- Les Juntes de les ciutats i moltes guarnicions s'adhereixen.
- Adhesió dels llauradors andalusos (buscaven la revolució social per influència bakuninista).
- Triomf sobre les tropes isabelines (Batalla d'Alcolea, Còrdova, 28-9-1868).
- Exili d'Isabel II a França (30-9-1868).
- **Govern provisional de Serrano (8-10-1868) i dissolució de Juntes.**
- **Convocatòria d'eleccions a Corts Constituents** per sufragi universal masculí (>25 anys) (15 gener 1869).



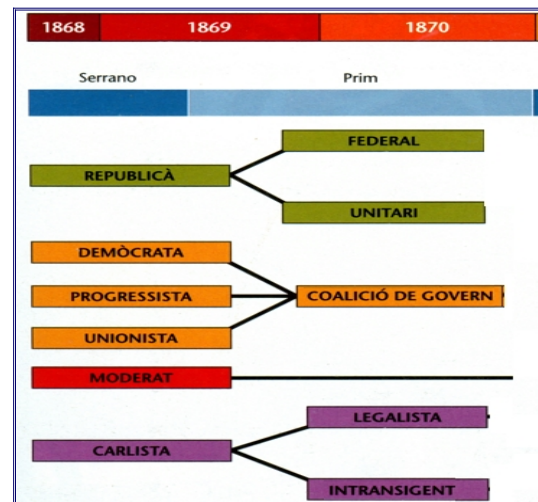
Les cambres electes hagueren de consolidar el nou sistema eixit de la Revolució i l'assentaren sobre 2 bases: una **Constitució democràtica** i una **Monarquia constitucional**. **(Text TC 1)**

La **Constitució de 1869** va ser conformada com una constitució democràtic-burguesa (**Text TC 2**): Sobirania Nacional, Monarquia Constitucional, ampla declaració de drets, sufragi universal, certa descentralització política i administrativa, etc.

Però, a més a més, les Corts, amb predomini liberal-monàrquic, desenrotllaren una ampla **activitat legislativa reformadora**, amb noves lleis com les concernents a: Ordre Públic, Electoral i Codi Penal (1870) o Enjudiciament Criminal (1872).

Davant de les idees implantades en la nova Constitució, el panorama polític es dividiria en:

- **Bloc o coalició liberal-monàrquica (Progressistes – U. Liberal - Demòcrates):** sustentaria el govern i hauria d'optar per una nova dinastia, -externa a la casa de Borbó regnant fins el moment-, cosa que, a la llarga, portaria nombroses confrontacions entre ells. (**Text 2, pàg. 182**)
- **Bloc d'oposició:** format essencialment per **carlins (Nocedal**, el seu nou cap polític, els introduiria en la via parlamentària) i **republicans (Castelar, Pi i Margall, etc.**, que, separats dels demòcrates, reclamaven la fi de la Monarquia).



Regnat d'Amadeu Savoia (Gener 1871 - Febrer 1873)

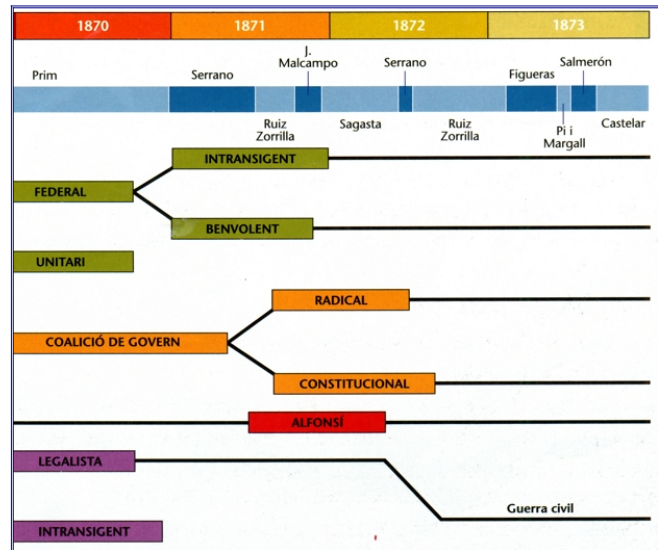
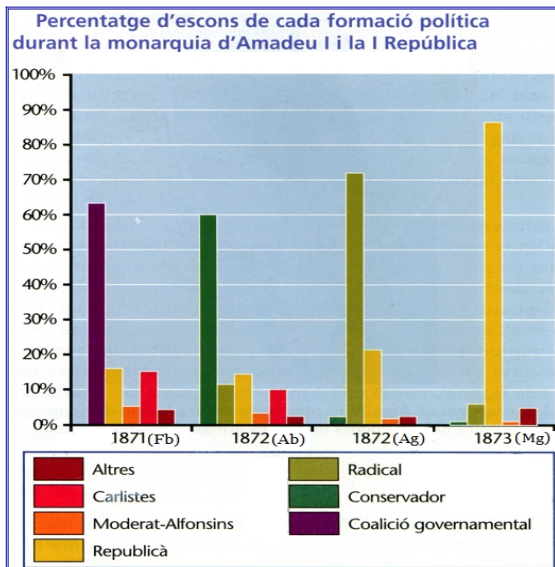
El problema dinàstic, va conduir el govern a optar per la casa de Savoia, en part degut als problemes que altres candidats suposaven per a les relacions internacionals, en part a causa del prestigi liberal obtingut per aquesta dinastia després de la unificació italiana, en augmentar el dret de sufragi. (**Text TC 3**).

Dos tipus de problemes hagueren de ser afrontats pel nou monarca:

a) Problemes polítics

El monarca, acabat de triar per Prim, va haver d'enfrontar-se a un país amb una gran fragmentació política a les Corts i al carrer (com és veu al **gràfic i quadre que pots veure a continuació**):

- Un **bloc de govern (progressista-demòcrata-unionista) amb manifestes dissensions**, tant a nivell parlamentari com al govern, en relació, sobretot, a la diferent opinió sobre temes relacionats amb l'Església com: llibertat religiosa i de culte, matrimoni civil, confiscació de béns artístics de l'església, noves ordres religioses, etc. La recomposició política d'aquest bloc governant va suposar la divisió en 2 grups polítics (1872-73): **Radical** (Manuel Ruiz Zorrilla) i **Constitucionalista o conservador** (P. M. Sagasta).



- Un **bloc opositor**, ample i divers, format per:
 - ◆ **Alfonsins**, que rebutjaven des de les Corts i la premsa els plantejaments democràtics i antialfonsins.
 - ◆ **Carlins**, que, davant el rebuig del seu candidat rei (Carles VII) i la "desaparició" parlamentària després de les eleccions d'agost del 72, van optar per iniciar la **3^a Guerra Carlina (1872-1876)**.
 - ◆ **Republicans**, que reivindicaven la república a tots els fòrums i promogueren revoltes populars com: el Pacte de Tortosa (maig 1869) i insurrecció federalista (setembre-octubre 1869).
 - ◆ **Primers brots d'un moviment obrer, -sense representació parlamentària-, independent respecte els republicans i vinculat a l'A.I.T.¹**, encara que amb **escissió de tendències després del Congrés Obrer de Saragossa (1872)**:
 - a) **Grups bakuninistes** (G. Fanelli, 1868): "La Federació" a Barcelona (Farga Pellicer). **(Text TC 4)**
 - b) **Grups marxistes** (Lafargue, 1871): grups entorn de Pablo Iglesias a Madrid. Aquests problemes accentuaren altres antics o nous:
 - ➔ **Crisi armada colonial**: Va esclatar a totes les colònies, si bé amb diferent trajectòria: Cuba (Crit de Yara, -C. M. de Céspedes, A. Maceo-, 1868), Puerto Rico (1868, resolta per l'exèrcit) i Filipines, per:
 - Problemes amb l'esclavitud (reclamació de mesures antiesclavistes).
 - Falta de representació parlamentària. A pesar que durant la República posterior s'intentà concedir la representació parlamentària, no s'acabaria el conflicte.
 - ➔ **Conflictes disciplinaris a l'exèrcit**: Sorgiren tant per la inestabilitat sociopolítica, com per problemes interns, com l'intent de suprimir el cos d'artilleria, -revolta d'aquest cos contra el nomenament del Gral. Hidalgo com a cap del cos²-, o l'incompliment de la promesa de supressió de les **quintes**, conseqüència directa de la Guerra de Cuba, per la necessitat de garantir l'enviament de tropes. **(Texts pàgs. 104-105)**
- Com a conseqüència d'aquests problemes, el govern es va plantejar la necessitat d'una reforma constitucional tendent a la moderació i que li conferira majors poders executius. El rei va intentar forçar els canvis amb un govern de concentració Serrano - Ruiz-Zorrilla, però, donada l'oposició parlamentària a aquesta solució, **Amadeu de Savoia va abdicar al febrer de 1873. (Text pàg. 101)**

1. **Moviment obrer:** Cal revisar el dossier sobre el moviment obrer que s'adjuntarà en el bloc.

2. **Gral. Hidalgo:** Aquest general havia dirigit les tropes isabelines contra els sublevats en la caserna de San Gil el 1866.

b) Problemes econòmics

El punt de partida econòmic estava marcat pel **dèficit d'Hisenda**, d'un país que romania essencialment agropecuari i que no havia trobat ni en la indústria ni en els ferrocarrils la senda de la modernitat. La política econòmica lliurecanvista dissenyada per Laureano Figuerola, Ministre d'Hisenda entre 1868 i 1870, influiria tot el Sexenni i no aconseguiria superar el malestar previ a la **Revolució Gloriosa**.

Les bases d'aquesta política es centraven en l'oposició al **proteccionisme**, imperant durant la major part del període isabelí, establint un model **lliurecanvista** moderat (aranzel Figuerola) i l'establiment d'altres reformes econòmiques de forma gradual. Aquesta política lliurecanvista allunyava les expectatives de creixement del mercat interior per als industrials catalans, el que afavorí el seu descontent i la creació de la **Lliga Proteccionista**.

Els seus majors èxits es donaren en la racionalització del sistema monetari amb una **nova moneda: la pesseta** i la **Llei de Mines (1868)**³, que dinamitzaren el comerç exterior, permetent una balança comercial favorable durant la República. **(Text TC 5 i gràfic pàg. 128)**

Però també accentuaren els conflictes per tot arreu:

- **Al camp:** la **manca de canvis en el tipus de propietat**, -quan els llauradors esperaven poder accedir a les terres-, accentuaren els motins de protesta i el bandolerisme, sobretot a Extremadura i La Manxa, per l'extrema pobresa provocada pels salaris escassos i baixos. **(Text TC 6 i gràfic pàg. 128)**
- **A la ciutat:** L'**aranzel Figuerola**, que havia perjudicat la indústria tèxtil, **encrespà els obrers**, que no veien créixer els llocs de treball, ni millorar els seus salaris o els seus drets (prohibició de les seccions de l'AIT el 1871), a excepció del període republicà⁴. No podem oblidar, a més a més, el desencant dels obrers respecte els revolucionaris del 68, -excepte pels canvis proposats durant el període republicà-, ja que esperaven més capacitat de diàleg i transformació, i no l'ús habitual de la repressió per a callar-los, quan es sumaven a moltes mobilitzacions.

3. **Llei de bases sobre mines (1868):** Aquesta llei afavoriria l'entrada de capitals estrangers en la mineria, i l'exportació de minerals a l'estranger, especialment el ferro **(Mapa de la pàg. 218)**.

4. **Llei socials:** Supressió de consums i quintes, edat laboral fàbriques (>10 anys), abolició esclavitud a Puerto Rico (no a Cuba), dret de vot (>21 anys).

La 1ª República (Febrer 1873 - Desembre 1874)

a) La República Democràtica (Febrer 1873 – Gener 1874)

A pesar que el **bloc monàrquic governamental** va intentar evitar un canvi radical; les discussions van portar les Corts a transformar-se en Assembla Nacional, -reunió extraordinària de Senat i Congrés-, per a eixir de la crisi política, així que, després d'una difícil i llarga votació (amb diputats que s'abstingueren o abandonaren), s'adoptarà majoritàriament la República i es constituïria un nou **govern de coalició** presidit per **Estanislau Figueras** (federalista moderat) amb un govern de Ruiz Zorrilla (radical), que prompte renunciaria en favor dels republicans.

Diverses presidències es succeïrien durant aquest breu període, pels conflictes constants que es donaren:

1ª: Estanislau Figueras (11 Febrer a 11 Juny)

El nou govern, molt heterogeni, va haver de fer front a una situació poc favorable: no reconeixement internacional, revitalització de la Guerra Carlina, -a pesar del conveni d'Amorebieta-, oposició alfonsina, conspiració permanent de la noblesa i exèrcit, indiferència dels bakuninistes, desunió entre els mateixos republicans (unitaris i federalistes) i inexperiència per a governar.

A pesar del que les seues primeres mesures s'encaminaren a satisfer múltiples demandes populars:

- Promulgació d'una amplia amnistia
- Supressió dels **consums** (gravamen municipal sobre les mercaderies).
- Supressió de les **quintes** (substituït per un exèrcit voluntari retribuït).
- Creació de comissions paritàries empresaris-obrers.
- Descentralització administrativa.

Però les tensions entre els federalistes, la formació de Juntes revolucionàries en molts municipis, els alçaments de jornalers a Andalusia i els intents involucionistes, -intent de cop del radical Cristino Marcos o altres-, van forçar la convocatòria d'eleccions a Corts Constituents (maig 1873, sols 40% dels votants). Aquest resultat incità a Figueras a abandonar la presidència i el país.

2ª: Francesc Pi i Margall (11 Juny a 18 Juliol)

En assumir la presidència, el líder federalista, -de gran autoritat moral-, va incentivar el desenrotllament de la nova **Constitució de 1873** des de les tesis federalistes, dividint el país en 15 estats federats més Cuba i Puerto Rico (**Text pàg. 102**). El projecte constitucional no va arribar ni a acabar-se ni a promulgar-se, perquè, quan es va presentar al mes de juliol, va suscitar la divisió dels federalistes i l'esclat un moviment radical en nombroses zones, recolzat per **federalistes intransigents**, -seguidors d'Orense-, amb la proclamació de l'Estat Català, i **bakuninistes**: el **cantonisme**⁵.

En aquest moviment s'uniren sovint postulats republicans i socialitzants. (**Texts TC 8 i 9**)

5. **Cantonisme**: Moviment sociopolític caracteritzat per la reivindicació d'una major autonomia territorial, política i administrativa en certes circumscripcions, els **cantons**, -més menuts que els **estats** definits en la Constitució de 1873-, va aparéixer en llocs com: Salamanca, Béjar, Màlaga, Sevilla, Sanlúcar, Múrcia, Alcoi, Alacant, Cartagena, etc. Aquest moviment va assumir demandes que sobrepassaven la idea territorial federal i s'adintraven en la qüestió social.

Aquest moviment insurreccional i la nova embranzida carlina, van afeblir els seguidors de Pi, que van perdre el govern, -dimissió de Pi i Margall-, que va passar a ser encapçalat per

3ª: Nicolau Salmerón (18 Juliol a 7 Setembre)

Es tractava d'un federalista moderat que va haver de recórrer a la Guàrdia Civil i l'exèrcit, manats per generals com Pavía, Velarde o Martínez Campos, que prompte va acabar amb la major part dels focus, a excepció de Cartagena. La brutalitat de la repressió va generar l'oposició de federalistes, intransigents i moviment obrer com ho testimonien diversos discursos. (**Text TC 7**)

El mateix Salmerón va haver de dimitir a l'agost davant de la pressió militar i parlamentària per a que es restablira la pena de mort, -a la que s'oposava per imperatiu moral-, deixant pas a

4ª: Emilio Castelar (7 Setembre a 3 Gener 1874)

La pressió parlamentària dels grups liberals afavorí que l'exèrcit es fera càrrec d'afavorir un govern republicà més conservador, que presidit per

l'unitari Castelar va suspendre les Corts durant 3 mesos, mentres es concloïa la Constitució, reformava l'exèrcit i intentava acabar amb la insurrecció carlina i cantonal. Els moviments dels federalistes per a recuperar els poder feren que durant la reobertura forçosa de Corts, el 2 de gener de 1874, el govern fóra derrotat per la majoria republicana federalista, però mentres es desenrotllava la sessió parlamentària per a triar un nou govern durant el dia 3, es va produir el **colp d'estat de Pavia**, que pretenia protegir al govern conservador de Castelar. No obstant això, aquest, va dimitir, donant pas al govern de **Serrano**.

b) La República Autoritària: el «govern d'orde» de Francisco Serrano (Gener 1874 – Desembre 1874)

L'exèrcit, -que mai tornaria a ser revolucionari-, lliurà el poder a Fco. Serrano que va establir un govern cívic-militar, amb la col·laboració de Sagasta, que, com a principals èxits, va aconseguir restablir un cert ordre públic, acabar amb el **Cantó de Cartagena** i donar el monopoli d'emissió de moneda al Banc d'Espanya. Però solament es mantindria com una **República autoritària** durant l'any 1874, intentant mantindre alguns dels avanços de la Constitució de 1869, però amb la contradicció de ser governada per defensors de la monarquia.

La estranya conformació va facilitar les maniobres dels alfonsins, -que buscaven atreure l'opinió pública a la seua causa-, però que acabarien amb el colp d'Estat del general Martínez Campos (29 desembre de 1874), -que s'avançaria als plans de Cánovas-, introduint al monarca per una «porta falsa» no desitjada: la intervenció militar.

TEXTS I DOCUMENTS COMPLEMENTARIS (TC)

1. Plantejaments inicials del Sexenni

«El canvi polític nascut a la badia de Cadis va ser quelcom més que el derrocament d'una Reina, i amb ella d'una dinastia. Es representava el moment de concordar un conjunt de transformacions que variaren l'essència del context polític i racionalitzaren la vida econòmica, en suma, que democratitzaren la vida política i destruïren les traves que s'oposaven a la modernització del sistema econòmic. Estava en joc la implantació, en tota la seua potencialitat, dels principis del liberalisme democràtic que eixamplaren les lleres participatives, en un intent de socialitzar la vida política, integrant el conjunt de la ciutadania en un nou model d'actuació lliberal.»

(BAHAMONDE, A. i MARTÍNEZ, J.A.: *Historia de España. s.XIX. Ed. Cátedra, 2005*)

2. La Constitució de 1869

«La Nació espanyola i en nom seu les Corts Constituents, triades per sufragi universal, desitjant establir la justícia, afermar la llibertat i la seguretat, i proveir la prosperitat en bé de quants visquen a Espanya, decreten i sancionen la següent Constitució:

Art. 2ⁿ. Cap espanyol ni estranger podrà ser detingut ni pres sinó per causa de delictes.

Art. 3^r. Tot detingut serà posat en llibertat o lliurat a l'autoritat judicial dins de les vint-i-quatre hores següents a l'acte de la detenció...

Art. 5é. Ningú podrà entrar en el domicili d'un espanyol o estranger resident a Espanya sense el seu consentiment...

Art. 17é . Tampoc podrà ser privat cap espanyol:

- Del dret d'emetre lliurement les seues idees i opinions, ja de paraula, ja per escrit valent-se de la impremta o d'un altre procediment semblant.
- Del dret de reunir-se pacíficament.
- Del dret d'associar-se per a tots els fins de vida humana que no siguem contraris a la moral pública; i finalment
- Del dret de dirigir peticions individual o col·lectivament a les Corts, al Rei i a les autoritats.

Art. 21é. La Nació s'obliga a mantindre el culte i els ministres de la religió catòlica. L'exercici públic o privat de qualsevol altre culte queda garantit a tots els estrangers residents a Espanya... Si alguns espanyols professaren una altra religió que la catòlica, els és aplicable el paràgraf anterior.

Art. 32é. La sobirania residix essencialment en la Nació, de la qual emanen tots els poders.

Art. 33é. La forma de Govern de la Nació Espanyola és la Monarquia.

Art. 34é. La potestat de fer les lleis residix en les Corts.

Art. 35é. El poder executiu residix en el Rei, que l'exercix per mitjà dels seus ministres.

Art. 36é. Els tribunals exercixen el Poder judicial.

Art. 38é. Les Corts es componen de dos Cossos col·legisladors, a saber: Senat i Congrés.

Art. 93é. S'establirà el juí per Jurats per a tots els delictes polítics, i per als comuns que determine la llei ...»

**Palau de les Corts, a Madrid a primer de juny de 1868.
(Publicat en la Gasetta de Madrid el 17-6-1868)**

3. Amadeu de Savoia vist per Pi i Margall

«Amadeu, en vindre a Espanya, va voler guanyar els ànims pel valor i la modèstia. Va entrar a Madrid a cavall, freda l'atmosfera, coberts de neu els carrers, calenta encara la sang del General Prim, a qui s'havia assassinat dies abans per la seua causa. (...) Va rebutjar per descomptat la vana pompa dels antics reis. Va ocupar a palau un reduït nombre d'estances, va viure sense ostentació, va rebre sense cerimònia, va eixir uns dies a cavall, altres en humils cotxes, els més sol, i sempre sense escorta (...)

L'aristocràcia ho tornava en menyspreu del jove príncep. Les classes mitjans no sabien si censurar-lo o aplaudir-lo. Tant distaven aquestos senzills hàbits de la idea que ací es tenia formada de la monarquia i els monarques. Els que havien rebut sense prevenció la nova dinastia esperaven principalment d'Amadeu actes que revelaren peces de govern. Haurien volgut veure-lo posant, per descomptat, la mà en la nostra viciosa i corrompuda administració o en la nostra trastornada Hisenda. Desitjaven que, almenys, estimulara el comerç, la indústria, la instrucció, alguna de les fonts de la vida pública.»

(PI I MARGALL, Francesc: *El reinado de Amadeo de Saboya y la República de 1873*. Seminaris i Edicions, Barcelona, 1970)



4. L'arribada de l'AIT a Espanya: el Congrés de Còrdova (1872-73)

«Hem arribat a coneixement que el Congrés de La Haia havia estat preparat per endavant pel Consell General.

La resolució que obliga els internacionalistes a constituir-se en partit polític declarant que el primer deure del proletariat és la conquesta del poder polític, és contrària a l'ampla base de l'Associació Internacional de Treballadors...

Fixar aquest concepte com a primer deure de la classe obrera equival a negar tots els considerants que precedeixen i serveixen de fonament als Estatuts Generals de la Internacional i és separar-la del camí que per a assolir la seua emancipació ha de seguir, que consisteix a tendir a destruir tots els poders, no a conquerir-los...

L'obrer només podrà emancipar-se de l'opressió secular substituint l'Estat absorbent i desmoralitzador per la lliure federació de tots els grups de productors fundada sobre la solidaritat.

Per a arribar a aquesta fi cal l'organització per a la resistència mitjançant la vaga... que fortifica i prepara els treballadors per a la gran lluita revolucionària i definitiva que, destruint tot privilegi i tota distinció de classe, li donarà a l'obrer el dret de gaudir del producte íntegre del seu treball...»

(LORENZO, Anselmo: *El Proletariado Militante*. -2 vols.-, publicats el 1901 i 1923)

5. Text sobre les «Mines de Tharsis»

«Els dipòsits més coneguts d'Espanya són els de Río Tinto i Tharsis. (...) les de Tharsis van romandre abandonades fins que una companyia francesa va començar a explotar-les, per a obtindre coure, el 1855. Però la demanda poderosa i el capital estaven a Anglaterra. Més que el coure, les pirites de Huelva oferien la primera matèria per a l'obtenció de sosa càustica i d'àcid sulfúric, en gran demanda per part de la indústria química britànica; i va ser

un consorci d'industrials químics qui el 1866 va formar la Tharsis Sulphur and Cooper Company (...) La companyia britànica va procedir immediatament a fer les obres necessàries per a començar l'explotació en gran escala: obres de terraplenat per a l'extracció a cel obert, la construcció d'un ferrocarril fins la badia de Huelva, i la d'un moll modern per a l'embarcament del mineral.»

(TORTELLA, GABRIEL: *El desarrollo de la España contemporánea. Historia económica de los siglos XIX y XX*. Alianza Ed., Madrid, 2003)

6. Les revoltes andaluses

«El sud continua sent zona de descontentament rural endèmic i de violència a flor de terra. Els motins estivals sacsen diverses províncies... Ja al març **La Andalucía** advertia que els abusos de cacics i polítics eren els veritables responsables del descontent...»

L'estiu de 1872 troba la conca del Guadalquivir disposada per a la insurrecció. La premsa republicana augmenta les seues crides a la violència i **La Voz de Alerta**, de Cadis, exhorta a la revolució social i a la liquidació dels hòmens públics en Xerés i Andalusia en general... En Xerés s'ha descobert un arsenal de bombes i explosius, que s'han incendiat unes quantes cases i que una banda de més de dos-cents amotinats saqueja la casa del capellà, "afusella" un retrat del Papa i tiroteja les efígies dels sants. La violència s'estén prompte a altres zones...»

(LIDA, Clara E.: *Anarquismo y revolución en la España del siglo XIX*. Ed. Siglo XXI)

7. Els successos d'Alcoi (abril-juliol de 1873)

«A principis d'any la federació alcoiana de la Federació Regional Espanyola (I Internacional) reivindica la pujada dels salaris de 4 a 6 rals diaris i la jornada diària de 8 hores. A l'abril, els obrers de Cocentaina es declaren en vaga. Com a mesura de solidaritat, la federació d'Alcoi -població veïna a Cocentaina- declara dia de vaga el 8 de juliol. Una representació dels vaguistes s'entrevista amb l'alcalde Albors, federal i membre de la burgesia industrial d'Alcoi*. L'alcalde es va negar a això i... farà respectar tant el dret al treball... com el dret dels amos de les fàbriques a no acceptar les peticions dels treballadors... La vaga pacífica... va prendre un caràcter revolucionari... i els sublevats entren en l'Ajuntament on mor Albors...»

(Historia de España. Tomo 7. Club Internacional del Libro, Madrid, 1987)

* En 1873 Alcoi era una de les poques ciutats espanyoles que s'havia industrialitzat i el proletariat de les fàbriques vivia en dolentes condicions. Més de 2.000 obrers estaven afiliats a FRE-AIT. Al juny la FRE considera que era el moment adequat per a fer la revolució social. El 8 de juliol es va produir una vaga general demanant pujades salarials i disminució de la jornada laboral de 12 a 8 hores que els fabricants i l'alcalde van rebutjar. Va esclatar llavors "la revolució del petroli" per haver-se produït l'incendi de l'Ajuntament i el d'alguns edificis més i l'assassinat de l'alcalde Agustí Albors, que era empresari i republicà federal.

8. Discurs del diputat federal Sr. Navarrete a les Corts. (Juliol de 1873)

«La notícia que la proclamació de la República, i més encara la que informava que els republicans de sempre, els republicans federals, eren els encarregats de regir els destins de la nació espanyola, va posar en febril moviment tots aquells que havien considerat les nostres promeses com els fars dels seus ports de salvament. Els obrers (...) van pensar que la República federal els portava no la igualació absurda de les fortunes, no el repartiment

dels béns en la plaça pública, no les altres calúmnies que en la seua boca posaven els seus explotadors, però sí l'alegria de les seues pobres llars (...), la justícia en el treball (...), l'evidència que cap vesprada veurien pondre's el sol sense tenir per als seus fills el pa que tantes vegades els havien demanat en va (...). Els llauradors també van saludar amb joia (...) la República federal (...). Els jornalers, que volien cobrar, si no el producte íntegre del seu treball, que seria allò just, almenys un jornal que els permetera satisfer les primeres necessitats de la vida (...). Però passen setmanes i passen mesos (...) i les classes obreres lligen un manifest signat per molts notables del partit (...) on abunden les amenaces de sempre sota el pretext de "*l'ordre*", és a dir, "*pateix i calla o et metralle*", i els governants declaren que es cenyeixen a la més severa legalitat realista; i la Gasetta en lloc de reformes, publica importants nomenaments a favor d'enemics acarnissats de la República (...) i obrers, llauradors (...) tots perden la fe i l'esperança i es lliuren a la més cruel desesperació.»

9. Regulacions de la Junta Sobirana del Cantó de Cartagena

«(...) interpretant les aspiracions del poble de Cartagena, ha estimat convenient establir:

1^r La instrucció gratuïta, obligatòria, elemental, amb responsabilitat personal dels caps de família i col·lectivitats encarregades de l'educació de la infància (...)

4^t Queda terminantment prohibida, sota la més estricta responsabilitat dels professors i encarregats dels col·legis (...) l'ensenyament de dogmes, ni religió positiva, i per a la moral caldrà cenyir-se als principis de la ciència i dels deures socials. (...)

Considerant que les esglésies han estat constituïdes amb els interessos col·lectius del poble i que per tant no poden ser propietat exclusiva d'una associació particular (...)

Aquesta Junta Sobirana de salvació acorda:

- Queden confiscats tots els béns que siguen propietat de les associacions religioses, els quals passaran per descomptat a la propietat col·lectiva del Cantó (...)

- Considerant que la propietat és un dels drets més legítims de l'home, sempre que siga resultat indispensable del seu treball. (...)

1^r Queden confiscats i declarats propietat col·lectiva del Cantó tots els béns que es troben en el seu terme i que gaudeixen els seus actuals propietaris per herència i amb origen de gràcia o donació reial, com ara vinculacions, primogenitures, capellanies (...)

Cartagena, 1 d'octubre de 1873»

